

, 9 maja 2021 r.

Franciszek Skawiński

Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej
Wiejska 6/8
00-902 Warszawa

P E T Y C J A

Działając w interesie publicznym wnoszę o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. ze zm. – dalej jako u.k.s.c.) w ten sposób, aby zwolnić z opłaty sądowej wnioski o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem zgłaszany w odniesieniu do postanowień w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych, odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego oraz dotyczących wysokości opłaty albo wysokości wydatków.

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.) wprowadziła znaczące zmiany w zakresie sporządzania uzasadnień orzeczeń wydawanych przez sąd lub referendarza sądowego w postępowaniu cywilnym. Przed dniem wejścia w życie wspomnianej ustawy postanowienia i zarządzenia podlegające zaskarżeniu wydawane na posiedzeniu niejawnym były przez sąd lub referendarza sądowego uzasadniane co do zasady z urzędu i doręczane stronie razem z uzasadnieniem. Dodatkowo z urzędu uzasadniane były co do zasady postanowienia kończące postępowanie zażaleniowe, z wyjątkiem postanowień oddalających zażalenie lub zmieniających zaskarżone postanowienie w postępowaniu uproszczonym. Konieczność zgłoszenia przez stronę wniosku o sporządzenie uzasadnienia występowała jedynie w odniesieniu do postanowień ogłoszonych na posiedzeniu niejawnym, wyroków sądu pierwszej instancji i niektórych wyroków sądu drugiej instancji oraz Sądu Najwyższego, jak również

wskazanych powyżej postanowień wydanych w postępowaniu uproszczonym, wniosek ten był jednak wolny od opłaty sądowej.

W wyniku wejścia w życie przytoczonej powyżej ustawy zakres postanowień podlegających uzasadnień nie uległ zmianie, jednakże postanowienia wydane na posiedzeniu niejawnym uzasadniane są, podobnie jak posiedzenia ogłoszone na posiedzeniu jawnym, wyłącznie na wniosek strony. Dotyczy to również postanowień oddalających zażalenie lub zmieniających zaskarżone postanowienie na skutek zażalenia. Kolejną zmianą było również wprowadzenie opłaty od wniosku o uzasadnienie orzeczenie wynoszącej 100 złotych. Wysokość tejże opłaty jest stała i niezależna od rodzaju orzeczenia, w stosunku do którego zgłoszony został wniosek o uzasadnienie. Jednocześnie określono, iż wymogiem do wniesienia zażalenia jest uprzednie zgłoszenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia.

Wprowadzenie opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia wywołało jednak znaczący problem w zakresie rozpatrywania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego. Zgodnie bowiem z art. 95 ust. 2 u.k.s.c. nie pobiera się opłaty od zażaleń na postanowienia sądu oraz skarg na orzeczenia referendarza sądowego w tym zakresie. Przepis ten nie został zmieniony przedmiotową ustawą nowelizacyjną, jednak odstąpienie od uzasadniania postanowień z urzędu oraz opłata od wniosku o sporządzenie uzasadnienia dotyczą również postanowień w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych oraz odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Jednocześnie brak jest podstaw do przyjęcia, że nie pobiera się opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia tychże postanowień, bowiem przepis, w którym ustanowiono opłatę od wniosku o sporządzenie uzasadnienia, dotyczy wszystkich rodzajów orzeczeń i nie przewidziano w przepisach u.k.s.c. żadnych wyjątków. Wprawdzie zgodnie z art. 25b ust. 2 u.k.s.c. opłatę od wniosku o sporządzenie uzasadnienia zalicza się na poczet opłaty od środka zaskarżenia, jednakże ewentualna nadwyżka nie podlega zwrotowi, więc przepis ten nie ma wpływu na sytuacje, w których nie pobiera się opłaty od środka zaskarżenia.

W obecnym stanie prawnym osoba, której sąd odmówił zwolnienia od kosztów sądowych albo ustanowienia adwokata lub radcy prawnego musi zgłosić wniosek o uzasadnienia postanowienia odmawiającego uwzględnienia wniosku i uiścić opłatę w wysokości 100 złotych. Jest to nierzadko opłata równa lub niewiele mniejsza od tej, w odniesieniu do której strona złożyła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. Dopiero po doręczeniu odpisu postanowienia z uzasadnieniem może wnieść zażalenie, od którego nie pobiera się opłaty. Jeżeli przedmiotowe postanowienie wydał referendarz strona może złożyć wolną od opłaty skargę na orzeczenie referendarza bez uprzedniego składania wniosku o

sporządzenie uzasadnienia postanowienia, jednak w takim przypadku sformułowanie konkretnych zarzutów stawianych zaskarżonemu postanowieniu jest bardzo utrudnione, gdyż nie są znane powody jego wydania i odmowy uwzględnienia wniosku strony. Jest to jednak szczególnie istotne, gdyż postanowienie sądu wydane w wyniku rozpoznania skargi na orzeczenie referendarza sądowego w przedmiocie kosztów sądowych lub odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego nie podlega dalszemu zaskarżeniu. Z tego powodu w praktyce wciąż konieczne jest zgłoszenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia oraz uiszczenie opłaty, nawet w odniesieniu do postanowienia referendarza sądowego. Jednocześnie nawet w przypadku uwzględnienia środka zaskarżenia opłata od wniosku o sporządzenie uzasadnienia może zostać zasądzona od przeciwnika dopiero w razie wygrania sprawy przez stronę i nie jest ona zwracana przez sąd.

Jednocześnie zauważyć należy, że strona zasadniczo nie może starać się o zwolnienie ze wskazanej opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia, bowiem zgodnie z art. 107 ust. 1 u.k.s.c. ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, oparty na tych samych okolicznościach, podlega odrzuceniu. Jeżeli więc stan majątkowy strony nie uległ zmianie od dnia złożenia pierwszego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych to nie może ona ponownie ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych. Nawet w przypadku, gdy stan ten faktycznie uległ zmianie, nie sposób pominąć, że również ponowny wniosek może zostać oddalony, a złożenie przez stronę środka zaskarżenia znów wymagać będzie uprzedniego zgłoszenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia oraz uiszczenia stosownej opłaty. Przez to bardzo możliwe jest wymuszenie poniesienia przez stronę opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia lub powstanie ciągu wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych, które będą następnie oddalane, a strona będzie składać wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia wraz z kolejnym wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych.

Brak przepisu zwalniającego wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia w zwolnienia od kosztów sądowych lub odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego wydaje się być jedynie przeoczeniem ustawodawcy, bowiem żaden element uzasadnienia projektu przytoczanej wcześniej ustawy nowelizującej (druk sejmowy VIII kadencji nr 3137) nie wskazuje na taką intencję, a dodatkowo w tej samej ustawie rozszerzony został zakres osób mogących ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych. Jednocześnie przeoczenie to ma wpływ na znaczną liczbę postępowań sądowych, przez co zasadne jest jak najszybsze wprowadzenie nowelizacji przewidującej zwolnienie z opłaty wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowień o w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych, jak również postanowienia o odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Przepisy u.k.s.c.

zwalniają również z opłaty zażalenie na postanowienie sądu dotyczące wysokości opłaty albo wysokości wydatków, przez co również w tym przypadku zasadnym wydaje się odstąpienie od obowiązku pobierania opłaty. W załączeniu do niniejszej petycji Wnioskodawca przedkłada propozycję projektu ustawy.

Wnioskodawca oświadcza, że nie złożył petycji zawierającej takie same lub zbliżone postulaty do żadnego innego podmiotu, któremu przysługuje inicjatywa ustawodawcza, w szczególności do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, w którym inicjatywa ustawodawcza przysługuje Komisji do Spraw Petycji.

Wnioskodawca wyraża zgodę na ujawnienie jego danych jako podmiotu wnoszącego petycję.

Franciszek Skawiński

(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Załączniki:

1. Propozycja projektu

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, 807, 956 i 2186) w art. 95 ust. 2 pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

"5) wniosku o doręczenie orzeczeń wskazanych w pkt 1–4 z uzasadnieniem zgłoszonego w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia albo doręczenia tych orzeczeń."

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia